

Hydrogen cyanide (HCN)

แพทย์หญิงสุตา วรรณประสาท

ภาควิชาเภสัชศาสตร์

คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สูตรโครงสร้าง HCN

CAS NO. 74-90-8 UN NO. 1613, 1051, 1614

ชื่ออื่นๆ Prussic acid, Formonitrile, Cyclon

ข้อมูลทั่วไปของสารเคมี

แก๊ส ไม่มีสี มีกลิ่นฉุน (bitter almond) เกิดจากการทำปฏิกิริยาของ cyanide salt กับกรด หรือจากการเผาไหม้ของพลาสติก เครื่องหนัง ขนสัตว์

Health Effect and management

อวัยวะเป้าหมาย

• ไปยับยั้งเอนไซม์ไซโตโครมออกซิเดสที่ระดับเซลล์ (cytochrome oxidase) ซึ่งเป็นเอนไซม์ที่สำคัญในขบวนการส่งผ่านอิเล็กตรอน (electron transport) ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการสร้างพลังงานระดับเซลล์ (ATP) ทำให้เกิดการขาดพลังงานระดับเซลล์ ซึ่งเซลล์ที่สำคัญของร่างกายคือสมอง ระบบหลอดเลือดและหัวใจ

อาการพิษเฉียบพลัน

สัมผัสทางการหายใจ: เกิดอาการขึ้นอย่างเฉียบพลันในเวลาเป็นวินาที

สมอง: เกิดอาการขาดออกซิเจน เริ่มจากอาการปวดศีรษะ วิดกกังวล ภาวะการระคาย สับสน ง่วงซึม ชัก โคม่า

หลอดเลือดและหัวใจ: เริ่มต้นด้วยหัวใจเต้นเร็ว ความดันโลหิตสูง ผู้ป่วยอาการมากขึ้นหัวใจเต้นช้าลงและความดันโลหิตลดต่ำลง

อาการพิษเรื้อรัง

ผู้ป่วยจะมีอาการกลุ่มอาการ tropical ataxic neuropathy ผู้ป่วยจะมีอาการคล้ายผู้ป่วยพาร์กินสัน (Parkinson's disease) เกร็งอ่อนแรง (spastic paraparesis) เดินเซ (sensory ataxia) ประสาทตาเสื่อม (optic atrophy) หูได้ยินลดลง (sensorineural hearing loss)

การดูแลรักษา (Management)

การดูแลรักษาก่อนถึงโรงพยาบาล

1. นำผู้ป่วยออกมาจากบริเวณที่ได้รับพิษจาก hydrogen cyanide
2. ประเมิน primary survey: airway, breathing, consciousness
3. ให้ oxygen 100% และใส่ท่อช่วยหายใจ (intubation) ตามข้อบ่งชี้
4. ให้สารน้ำ (cystalloids) และยากกลุ่ม vassopressor หากมีความดันโลหิตต่ำ
5. ติดตามสัญญาณชีพและคลื่นไฟฟ้าหัวใจ

การป้องกันสำหรับเจ้าหน้าที่ทางสาธารณสุข ให้ใส่ PPE ชุด B เป็นอย่างน้อย

การปนเปื้อนทุติยภูมิ

มีโอกาสปนเปื้อนได้สูงจากการดูแลผู้ป่วยที่ยังสวมเสื้อผ้าที่ปนเปื้อนสารเคมีโดยได้รับการสัมผัสสารที่หกหรือเสื้อผ้าโดยตรงหรือจากไอของสารเหล่านั้น

การตรวจทางห้องปฏิบัติการ

- ส่งตรวจ blood sugar, BUN/Cr, electrolyte, serum lactate
- Arterial and venous blood gas (เพิ่มขึ้นของ PO_2 และ O_2 saturation ใน venous blood gas)

- Whole blood for cyanide level (>0.5-1 mg/L)

การรักษา

1. ลดการสัมผัส:

ทางการหายใจ: นำผู้ป่วยออกจากแหล่งที่สัมผัส ให้ออกซิเจน

ทางผิวหนัง: ถอดเสื้อผ้าที่สัมผัสและเก็บไว้ในถุงที่ปิดมิดชิดเพื่อกำจัดต่อไป ล้างตัวผู้ป่วยด้วยน้ำสะอาด

2. ยาต้านพิษ

2.1 Sodium nitrite (ความเข้มข้น 3% ขนาด 10 มล. เท่ากับ 300 มก)

- ผู้ใหญ่ให้ขนาด 300 มก. เด็ก 6 มก/กก. หรือขนาด 0.2 มล. ของยาที่มีความเข้มข้น 3% ผสมใน 5% D/W 50-100 มล. ให้ทางหลอดเลือดดำช้าๆ มากกว่า 5 นาที

- หากเด็กที่มีภาวะซีดร่วมด้วยให้คำนวณตามความเข้มข้นของ Hb ดังตารางข้างล่าง

ตารางที่ 7 ตารางแสดงการคำนวณตามความเข้มข้นของ Hb

Hb (g)	NaNO2 (mg/kg)	3% NaNO2 (mL/kg)
7.0	5.8	0.19
8.0	6.6	0.22
9.0	7.5	0.25
10.0	8.3	0.27
11.0	9.1	0.30
12.0	10.0	0.33
13.0	10.8	0.36
14.0	11.6	0.39

2.2 Sodium thiosulfate (ความเข้มข้น 25%, ขนาด 18 มล. เท่ากับ 4500 มก.)

- ผู้ใหญ่ให้ขนาด 12.5 กรัม (เท่ากับประมาณ 3 ขวด ของยาความเข้มข้น 25% ขนาด 18 มล.)

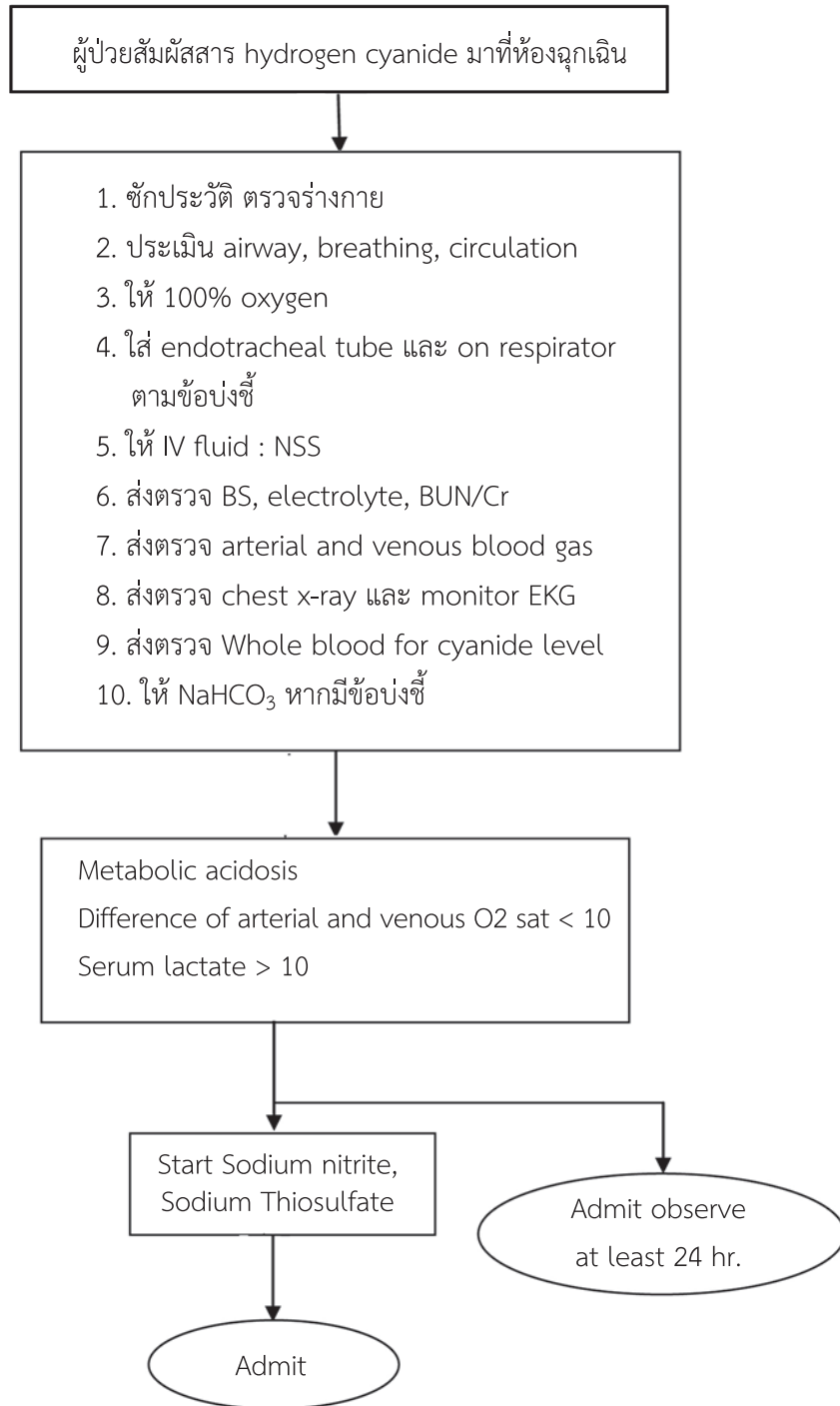
- เด็กให้ขนาด 0.5 มก./กก. หรือ 2 มล./กก ของยาที่มีความเข้มข้น 25% โดยให้ทางหลอดเลือดดำ 10-30 นาที

2.3 ให้การรักษาแบบประคับประคอง (supportive treatment)

อาการที่ควรมาพบแพทย์ (หลังกลับบ้าน)

มีอาการเวียนศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน ซึมลง ไม่รู้สึกตัว ชัก หมดสติ

แผนภาพแนวทางการดูแลผู้ป่วยที่ได้สัมผัสสาร hydrogen cyanide

Order for Hydrogen Cyanide Poisoning Rayong Hospital

Progress Note	Date/ Time	Order for one day	Date /Time	Order for continue
		<p style="text-align: center;"><u>INVESTIGATION</u></p> <p>☐ Pulse oximeter (O2 Sat.....%)</p> <p style="text-align: center;"><u>LAB</u></p> <p>☐ CBC ☐ U/A ☐ Serum electrolyte ☐ BUN ☐ Cr. ☐ Blood Sugar ☐ ABG ☐ Cyanide in blood ☐ Thiocyanate in Urine/blood ☐ Other.....</p> <p style="text-align: center;"><u>X-RAY</u></p> <p>☐ CXR ☐ Other .....</p> <p style="text-align: center;"><u>TREATMENT</u></p> <p>☐ Decontamination ☐ On O2 mask with bag...LPM ☐ Salbutamal.....(mg/mL/ NB) q.....hr. ☐ Dexamethasone.....mg. IV q.....hr ☐ 0.9% NSS 1000 ml. drip.....mL/hr ☐ 5% D/NSS/2 1000 ml. drip.....mL/hr ☐ sodium carbonate..... ☐ Diazepam..... mg. IV .....</p> <p>☐ Sodium nitrite : ผู้ใหญ่ 300 mg.iv.(10 ml ของ 3% สารละลาย)ฉีดภายในเวลามากกว่า 3-5 นาที : เด็ก 6 mg/kg หรือ 0.33 mL/kg. iv. ☐ Sodium thiosulfate : ผู้ใหญ่ 12.5 g IV (50 ml of 25% solution) IV at 2.5-5 mL/min : เด็ก500 mg/kg(1.6 mLof 25% solution) ได้ถึง 50 mL Other.....</p> <p style="text-align: center;"><u>CONSULTATION</u></p> <p>☐ Med ☐ Neuro ☐ Ortho ☐ Eye ☐ Other.....</p>		
Department of service	Ward	Physician		
Name of patient	Age	HN		

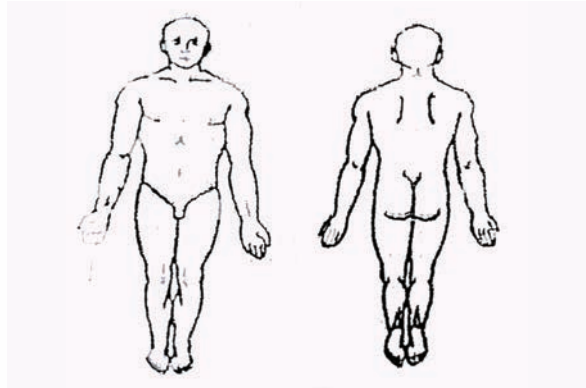
NAME.....HN.....

Doctor Treatment Record for Hydrogen Cyanide Poisoning

History:.....
 .....

Physical Examination

- ( ) GA: cyanosis, dyspnea, tachypnea, NORMAL
- ( ) EYE: conjunctivitis, corneal burn, NORMAL
- ( ) Resp: abnormal breath sound.....
 Normal, chest pain
- ( ) Skin: skin Cherry red to light red, Bright pink,
- ( ) Lactic acidosis
- ( ) Other System or Associated injuries.....

.....
 .....
 .....
 .....
 .....

Investigation:.....
 .....

Management:.....
 .....
 .....

Signature.....

Date: ____/____/____ Time: ____:____